

La remunicipalització de l'aigua a Terrassa 2013-2019

“S’escriu aigua es llegeix democràcia”

El 15M també va ocupar la plaça a Terrassa. També, reimpulsaria el debat i l’activitat política a la nostra ciutat, formulant des del carrer, nous espais organitzatius socials i sembrant les llavors que donarien lloc a noves organitzacions polítiques. Una de les organitzacions que continuarien amb la filosofia d’aquest moviment social va ser el Procés Constituent (PC), un moviment social català impulsat el 2013 per l’Arcadi Oliveres i la Teresa Forcades. Aquest, que [es reuneix entorn de 10 punts](#) es presentà amb un acte a Terrassa el 3 de juny de 2013 i, passat poc més de dues setmanes, el dia 20 del mateix mes prenia cos una representació de l’organització a la ciutat.

Va ser des d’una de les pràctiques del PC a la ciutat d’on sortiria la proposta de la gestió directa de l’aigua.

L’autoaprenentatge

A la vida tot està passant i, a vegades, alguna cosa és recollida i posada sobre la taula. Això és el que va succeir a la reunió que el PC va mantenir amb el regidor Manel Pérez¹. La intenció de la reunió era conèixer, de primera mà, la situació social en què es trobava la ciutat i valorar acuradament un possible programa de treball que orientés a aquest nou moviment social local.

El panorama que ens va presentar era desolador. L’afectació de la crisi financera del 2008 estava portant a la ciutat a una degradació econòmica i social profunda. L’atur del període 2008-2013 havia passat de 10.000 a 24.000 persones suposant un 28,69% de la població activa, les treballadores en situació d’atur que no percebien cap mena de prestació o ajuda, havien passat de 4000 a 10.000 i, les despeses de l’Ajuntament en ajudes socials havien crescut de 160.000 € a 650.000 €. Davant d’aquest panorama, el regidor ens va informar que pels pressupostos del 2014, es podria atendre millor la situació per l’entrada de 1.400.000 € fruit de la venda del 4,8% d’accions, que l’Ajuntament posseeix de l’empresa Mina-Agbar, empresa que gestiona l’aigua a la ciutat.² Va ser l’última dada, la que va motivar i generar un primer debat intern per començar a pensar i conèixer els valors de l’aigua. Pensar si l’opció de venda era la millor forma d’abordar la situació social i el futur de l’aigua a Terrassa.

Les conclusions a les que vam arribar van ser, primer, informar-nos i activar una crida a la ciutat per promoure la *creació d’un col·lectiu que estudies la situació de l’aigua a Terrassa* i segon, *elaborar una proposta ciutadana sobre la gestió a la finalització de la concessió*.

El primer objectiu va acabar de prendre cos amb la creació de la Taula de l’aigua de Terrassa.³ S’iniciava un camí d’aprenentatge i autoformació sobre els diferents models de gestió de l’abastament de l’aigua potable i les seves característiques essencials, que ens havíem de servir per produir i traslladar a la ciutadania tota la informació dels coneixements adquirits i els pros i contres dels diferents models de gestió possibles.

Necessitàvem conèixer com es gestionava l’aigua als nostres voltants, per la qual cosa, vam visitar: El Consorci per a la Gestió de l’Aigua de Catalunya, Aigües de Manresa per veure com treballaven i veure el reconeixement social i polític d’un gestor amb un ampli historial de gestió pública o la visita a Aigües del Prat de Llobregat i Navarcles per mencionar algunes més. Aquests

---

² El 10 de desembre de 2016, finalitzava la concessió de 75 anys atorgada a l’empresa Mina, per gestionar l’abastament de l’aigua a Terrassa)

³ El 11/03/2014 naixia la Taula de l’Aigua de Terrassa

contactes van formar part de l'agenda de formació de la Taula. Amb les visites, s'anaven sumant la col·laboració de persones amb expertesa per les futures xerrades, debats, cinefòrums i publicacions que la Taula de l'aigua volia portar a terme a Terrassa. L'organització social Aigua és Vida, a la qual ens vam adherir, va tenir un paper de suport logístic essencial.

Pel segon objectiu, la contextualització dels valors de l'aigua i els aprenentatges d'experiències properes com la recent municipalització del servei a Arenys de Munt i de Montornès del Vallès o d'actes com la II Àgora de l'Aigua celebrada a Terrassa que alimentaven l'esperança del "Sí se puede". També seguïem el que passava en l'àmbit internacional aprenent de com el moviment Aigua Bene Comune d'Italilà guanyava el referèndum per l'aigua pública amb el lema "S'escriu aigua, es llegeix democràcia", a Berlín el moviment de la Berliner Wasserstischnational havia guanyat el referèndum de municipalització i publicà la Carta de l'aigua de Berlín⁴. I dins del context, la lluita de la municipalitat de París contra Veolia i Suez per la gestió directa es convertia en una valuosa experiència que oferiria un més enllà i una materialització possible de les idees que s'anaven gestant a la Taula de l'aigua.

El 2015 vam participar en la creació del Consell d'Entitats d'Acció Ciutadana que enxarxaria les propostes de la Taula sobre gestió pública amb el moviment social de la ciutat i seria determinant en la celebració del I Parlament Ciutadà de Terrassa.⁵

La construcció de majories en el camp social i polític

El "Pacte per l'aigua pública" promogut a l'Estat el 2015, va arribar a Terrassa de la mà d'Aigua és Vida, i vam aconseguir el primer suport significatiu del món organitzat a la tasca de la Taula de l'aigua de Terrassa per part d'organitzacions socials, sindicals i polítiques. A més a més, les eleccions municipals de maig donaven a la Taula de l'aigua l'oportunitat de posar a l'agenda política el tema de la municipalització del servei.

Les lluites de la Taula en la part pràctica se centraven en dos fronts el ciutadà i el polític, tot i assenyalar que, Mina-Agbar no va deixar de fer la seva política pressionant als mateixos actors. Així, mentre des de la Taula es promovien tota mena d'activitats perquè a la ciutat es parlés de gestió i d'aigua, de les diferències d'objectius entre gestor privat i gestor públic, iniciàvem una campanya de signatures a favor del canvi de model de gestió i elaboràvem una infografia de la factura de l'aigua per exposar la xifra que la ciutadania ens podia estalviar amb el canvi de gestió.

Mentrestant, l'empresa Mina-Agbar augmentava considerablement el fons social de la seva Fundació per a millorar la seva imatge i realitzava una intensa campanya a la premsa local i a Catalunya defensant la seva gestió, acompanyada del suport de persones de renom de la ciutat, pressionant a l'esfera política amb pronunciaments des del món empresarial, de la Cambra de Comerç i Indústria de Terrassa i des de la direcció d'alguns partits polítics com PP i C's, que oberta o veladament, compartien les idees i interessos del món privat.

Per a la Taula, la campanya electoral municipal del 2015 va obrir la possibilitat d'obrir les rases i exposar "les canonades" a la llum pública. Així i per treure l'aigua clara, vam convocar als partits polítics locals més representatius a un debat electoral obert on posicionar-se, davant la ciutadania vers la seva opció de gestió del servei a l'acabament de la concessió de Mina-Agbar.

---

⁴ <http://europeanwater.org/es/recursos/reportajes-y-publicaciones/300-carta-del-agua-de-berlin>

⁵ Al I parlament ciutadà es van debatre i aprovar els principis de la gestió pública de l'aigua, assentar les bases d'una nova forma de participació social a la ciutat i preparar la manifestació del 19 de març del 2017 com a denúncia pública de les males pràctiques dels poders econòmics i en defensa de la democràcia i l'autonomia municipal.

En el debat que es va fer el 22 d'abril de 2015 es va fer palès quins eren els posicionaments de cadascun: el PSC, partit de govern municipal, juntament amb CiU i C's mantenien la posició d'indefinió política amb un "la que sigui millor per a la ciutadania", el PP es posicionava clarament per mantenir la concessió a l'empresa gestora i finalment ERC/MES, TeC i CUP es manifestaren pel canvi a la gestió directa a l'acabament de la concessió.

El resultat electoral de maig d'aquell any, va deixar un consistori amb un panorama en què ningú tenia la majoria absoluta i el posicionament a favor de la gestió pública de l'aigua era el següent: 15 indefinits, 11 favorables al canvi i 1 per mantenir Mina-Agbar.

A proposta de la Taula i per a poder incidir en la definició de la memòria justificativa per una nova gestió de l'aigua, posaríem en marxa i dins del mateix ajuntament una comissió política-ciudadana amb la finalitat de construir una majoria política favorable a la gestió pública de l'aigua. Un factor important dins del treball intern de la comissió va ser la proposta de trobar i consensuar l'elecció d'una persona amb capacitat per definir, assessorar i controlar el tancament de la concessió. Aquest acord municipal no va agradar a l'empresa que interposaria un dels molts recursos contenciosos que es van anant succeint, com va estar el febrer de 2016 el contenciós contra el nomenament de Joan Gaya com a comissionat de l'aigua, el qual havia acceptat el repte només quatre mesos abans.

Els espais de confrontació d'idees pujàvem de to en tots els nivells. La pressió interessada de l'excalde Royes i una part molt significant de la direcció nacional del PSC per afavorir la continuïtat de la concessió de Mina-Agbar, es van fer notar i van començar a pressionar a l'alcaldia de Terrassa. Aquesta confrontació s'accentuaria encara més a partir de la roda de premsa conjunta de tots els partits favorables a la gestió pública del 26 de juliol de 2017, en ella PSC, conjuntament amb la resta dels partits favorables a la gestió directa es pronunciaven a favor de la gestió pública⁶ de l'aigua, 20 dels 27 regidors/es, com a la millor opció i model per a la ciutat i denunciaven les actituds de l'empresa per condicionar el procés. Amb aquesta declaració d'intencions de l'Ajuntament Mina-Agbar va redirigir i centrar la seva lluita als jutjats i posar totes les traves al seu abast, i impedir el traspàs ordenat i natural per la finalització de qualsevol concessió.

Mina-Agbar continuava amb la negativa de l'empresa a donar qualsevol informació bàsica al comissionat per poder conèixer amb claredat l'estat de l'art i facilitar la liquidació del servei i assumir la gestió posant fi a la necessitat d'establir-ne pròrrogues forçoses a la concessió cada sis mesos⁷. La manca de qualsevol mena d'ètica per part de la concessionària i el trasllat de la confrontació al medi judicial dificultava les possibilitats d'actuació del món social. Unes actuacions on la concessionària arribava a qüestionar la legitimitat de l'administració local sobre el servei.

La construcció de la proposta

Calia fer l'estudi per definir quin era el millor model de gestió, entre tots els possibles. Per a la Taula era inqüestionable que en igualtat de condicions el resultat devia ser favorable a la gestió perquè no havia d'afegir beneficis privats per la gestió de l'aigua i aquest va ser el resultat que va donar.

---

⁶ A favor 9 PSC, 6 TeC, 4 ERC/MES i 1 CUP. Abstencions 3 CiU i 3 C's. En contra 1 PP

⁷ Es van d'haver d'establir fins a 4 pròrrogues forçoses de sis mesos per la manca de col·laboració de Mina-Agbar

Entre els documents que es van incorporar al plec de documents que justificava que el canvi a la gestió pública era millor que el model privat o mixt, era necessari incorporar el resultat una consulta ciutadana o del resultat d'un procés participatiu en la que la ciutadania hagi pogut fer la seva valoració. Pel compliment d'aquest requisit, l'ajuntament va nomenar a la consultora Itziar González com a coordinadora i conductora d'aquest procés.

D'acord amb la normativa, la primera tasca a fer, era la creació d'una plataforma ciutadana amb representacions de totes les opcions de gestió, per planificar i assegurar que totes les veus poguessin ser escoltades. Va ser sota el títol "Parlem de l'aigua"⁸ es van celebrar multitud de xerrades i exposicions per a conèixer i debatre les diferents formes de gestió, tant dels favorables a la participació del món privat a la gestió com dels partidaris de la gestió directa. És d'assenyalar que dins del programa de la comissió on s'havia d'elaborar l'informe es van contemplar i portar a terme actuacions pels nens i nenes acompanyats pels pares i mares amb l'objectiu d'educar en els valors de l'aigua i, traslladar als districtes de la ciutat el debat de l'aigua.

Dintre d'aquest "Parlem de l'aigua", la Taula de l'Aigua va proposar algunes activitats i d'entre elles destacar la que vam celebrar sobre temàtiques de participació social en la gestió⁹. En aquesta sessió es va convidar a Joan Arévalo, de la Cooperativa Minera Olesana, en Renato de Nicola, del Moviment Aqua Comune d'Itàlia, a Rafael del Castillo, de l'empresa municipal de Aguas de Córdoba i a Graciela Sheneider, presidenta de l'Observatori de l'Aigua de París. Aprofitant l'estada d'aquestes persones a la ciutat i amb la inestimable ajuda d'Aigua és Vida es va organitzar un taller conduït per definir les línies mestres que havia de contemplar un bon servei públic. Els resultats d'aquest taller servien a la Taula per a la definició de la proposta al document "La remunicipalització de l'aigua a Terrassa". Un document que feia un recorregut històric de la gestió de l'aigua a Terrassa, on es definien els principis sobre els quals havia de pivotar la gestió pública i s'apuntava la creació d'un òrgan ciutadà que superés una participació ciutadana dirigida i encotillada, en parlàvem de remunicipalitzar.

Van ser les propostes d'aquest document exposades al I Parlament Ciutadà de Terrassa, en un debat organitzat des del Consell d'Entitats d'Acció Ciutadana, d'on es van acordar i aprovar la Moció dels 13 principis de la gestió pública de l'aigua i la Moció "Propostes sobre el model de gestió". Finalment, i amb motiu de l'actitud de l'empresa i del món empresarial local, es posava a l'aprovació del Parlament d'una Crida a Manifestar-se el 19 de març de 2017 en defensa de l'autonomia municipal i de la gestió pública i democràtica de l'aigua. Prenia cos la definició d'una nova participació ciutadana i s'encarregava a la Taula de l'Aigua la negociació amb l'administració dels acords arribats.

La manifestació del 19 de març va ser un èxit, va comptar amb el suport social i polític, tant en prèvia organització com a la mateixa celebració, 4000 persones van ser presents; d'organitzacions socials de la ciutat i polítiques, algunes primeres files d'organitzacions polítiques i sindicals es van desplaçar a la ciutat i fins i tot i la CUP va fer córrer vídeos cridant a participar amb solidaritat amb Terrassa.¹⁰

Els acords del 1er Parlament, dels 13 principis de la gestió pública de l'aigua amb una proposta ja desenvolupada per a la creació d'un òrgan participatiu, amb el seu reglament específic van ser traslladades a la comissió de partits partidaris de la gestió pública per part de la Taula. En

---

⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=uX19ZtHyKGM>

⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=pixnI9xr6GY>

¹⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=lgDOBh3VRNY>

aquesta comissió s'anaven sintetitzant i aprovant amb partits i tècnics/ques de medi ambient, les propostes que en matèria de participació social proposava la Taula.

Com dèiem, els resultats dels estudis de models de gestió la més valorada era la gestió pública, però la batalla continuava, augmentant el desgast i la persecució en l'àmbit personal de l'alcalde Ballart forçaria la seva dimissió. Després de la primera aprovació a favor de la gestió pública en el Ple Municipal de Setembre de 2017 l'alcalde dimitiria del seu càrrec el 8 de novembre. Segons declaracions seves, les pressions rebudes a la decisió de municipalitzar el servei d'abastament i la posició de la direcció del PSC a favor de l'aplicació de l'article 155 a Catalunya, l'havien portat a prendre aquesta decisió. Alfredo Vega que participava en la construcció del reglament de l'Observatori, el substituïria en el càrrec.

No va ser fins a l'aprovació definitiva del canvi de gestió que el 23 de març de 2018 que, ja venia acompanyada amb l'última pròrroga forçosa efectiva pel 9 de desembre de 2018, que la concessionària va estar predisposada a arribar a acords pel traspàs de la gestió. Els acords que el govern va arribar amb Mina-Agbar es van fer en secret i no ens vam agradar gens. Per a nosaltres la concessionària havia mostrat mala fe durant tot el procés, no es podia confiar ni seguir mantenint relacions comercials amb una empresa que continuava posant pals a les rodes, presentant litigis contra l'Ajuntament de Terrassa, per la qual cosa, com a Taula de l'Aigua eren partidaris del trencament de relacions. Aquesta no va ser la valoració dels actors negociadors i finalment van signar amb l'empresa (a canvi d'una suposada pau social entre les parts), el traspàs del servei. Mina-Agbar s'assegurava un seguit de contractes de duració variable que comprometien la llibertat d'acció de la nova empresa pública per un període de 5 anys. El 10 de desembre de 2018 Taigua començava a gestionar l'abastament d'aigua a Terrassa.

Per la part de la comissió política, tècnica i social i, després de mesos de debat s'arribaria a consensuar i elevar per aprovació del Ple Municipal, el Reglament de l'Observatori de l'Aigua de Terrassa.¹¹ S'institucionalitzava d'aquesta manera una nova fórmula de participació social. L'OAT significava l'aposta de totes les parts per desenvolupar una nova forma de participació social a la ciutat, facilitava i obria a la ciutadania la possibilitat per a posar en marxa processos socials interns amb més autonomia, en la gestió, en l'organització, en l'agenda..., el dotava de pressupost i obria espais de confiança per a la coproducció de política pública. El 20 de febrer de 2019, poc abans de l'obertura d'un nou cicle electoral es constituïa l'Observatori de l'aigua de Terrassa amb Juan Martínez com a president i la Bea Escribano com a vicepresidenta.

Pel camí i en la gestió quedàvem pendants, contenciosos oberts per Mina-Agbar i uns acords que lligaven Taigua a Mina-Agbar durant 5 anys i en el camp de la participació moltes qüestions encara per definir en l'aposta política i ciutadana per canviar continguts i formes relacionals.

---

¹¹ https://www.oat.cat/Oat/wp-content/uploads/2020/05/Reglament_OAT_2019_Aprovat-1.pdf